

Bruxelles, 5.12.2018
COM(2018) 796 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIUL EUROPEAN (REUNIUNEA LA NIVEL ÎNALT A ZONEI EURO),
CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI
COMITETUL REGIUNILOR**

Consolidarea rolului internațional al monedei euro

1. INTRODUCERE: MONEDA EURO CA SIMBOL AL UNITĂȚII, AL SUVERANITĂȚII ȘI AL STABILITĂȚII

Declarația de la Roma din 2017¹, convenită cu ocazia celei de a 60-a aniversări a Tratatului de la Roma, a afirmat că o Uniune Europeană mai puternică este un imperativ. Liderii UE au subliniat, în special, faptul că UE ar trebui să devină un actor mai puternic pe plan mondial, care să poată face față, în mai mare măsură, șocurilor globale, să modeleze evenimentele mondiale și să aibă mijloace mai potrivite pentru a-și asuma responsabilitățile internaționale.

În discursul său privind starea Uniunii din septembrie 2018, președintele Juncker a subliniat importanța strategică a monedei euro în acest context și a îndemnat la luarea unor măsuri grație cărora moneda euro să își poată îndeplini în totalitate rolul pe scena mondială: „[Până] anul viitor, ar trebui să abordăm și chestiunea rolului jucat de moneda euro pe plan internațional. Moneda euro este o monedă tânără, de 20 de ani, care a parcurs deja un drum lung până acum — în pofida criticilor îndreptate împotriva sa. În prezent, aceasta se află pe locul doi din lume ca frecvență a utilizării, cu 60 de țări care și-au legat, într-un fel sau altul, monedele naționale de euro. Dar trebuie să facem mai multe pentru a-i permite monedei noastre unice să își asume pe deplin rolul pe scena internațională.”

În cei douăzeci de ani de existență, moneda euro a devenit o marcă a puterii economice a Europei și un simbol al Europei în lume. 340 de milioane de cetățeni europeni utilizează bancnotele și monedele euro în fiecare zi în cele 19 state membre ale zonei euro. Europeanii identifică moneda euro ca fiind unul dintre principalele simboluri ale Uniunii Europene². La zece ani de la criza financiară care a zdruncinat lumea, arhitectura uniunii economice și monetare a Europei a fost consolidată în mod semnificativ, iar susținerea publică a monedei euro bate noi recorduri³. Cu timpul, avantajele practice ale monedei euro devin, de asemenea, tot mai vizibile: prețuri stabile, costuri de tranzacție mai scăzute pentru cetățeni și întreprinderi, piețe mai transparente și mai competitive și schimburi comerciale sporite în interiorul UE și la nivel internațional. Cu moneda sa unică, Uniunea rămâne cea mai integrată zonă economică din lume, oferind un mediu favorabil investițiilor.

Din punct de vedere istoric, evoluțiile la nivel mondial au influențat întotdeauna integrarea economică și monetară ulterioară în Europa, inclusiv în ceea ce privește trecerea la moneda unică. Ca urmare a turbulențelor de pe piața valutară de la sfârșitul anilor '60, șefii de stat sau de guvern ai Comunităților Europene din acea vreme au solicitat Consiliului să elaboreze un plan pentru o integrare monetară mai strânsă. Raportul Werner⁴ aferent, care a fost publicat în 1970, a prezentat un plan ambițios pentru realizarea uniunii economice și monetare. Raportul Werner s-a bazat pe ipoteza că

¹ [Declarația de la Roma](#) a liderilor a 27 de state membre și a Consiliului European, a Parlamentului European și a Comisiei Europene.

² Eurobarometru Standard 89: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2180>

³ Eurobarometru Flash 473: Sprijinul global de care se bucură moneda noastră unică a revenit la cel mai înalt nivel. Potrivit ultimului sondaj Eurobarometru, 74 % dintre cetățenii din zona euro afirmă că moneda euro este benefică pentru UE. https://ec.europa.eu/info/news/eurobarometer-2018-nov-20_en

⁴ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6142_en.pdf

ratele de schimb ale dolarului american ar rămâne stabile. Cu toate acestea, la 13 august 1971, președintele Statelor Unite ale Americii, Nixon, a decis să suspende convertibilitatea dolarului american în aur, punând astfel capăt în mod unilateral sistemului de cursuri de schimb fixe, care exista încă din perioada celui de al Doilea Război Mondial.

În acel moment, **Europa a trebuit să decidă să își ia destinul în mâini și să avanseze pe calea către o monedă unică, ceea ce a început cu ajutorul mecanismelor cursului de schimb⁵ și s-a materializat în cele din urmă la 1 ianuarie 1999.** Aceasta a mers mână în mână cu definirea unui cadru comun pentru guvernanta economică prin care statele membre să își coordoneze politicile și să își asume responsabilitățile comune.

De la lansarea sa, acum 20 de ani, moneda euro a fost a doua monedă internațională ca importanță:

- fiind o **rezervă sigură de valoare**, moneda euro reprezintă aproximativ 20 % din rezervele internaționale ale băncilor centrale străine;
- întreprinderile și guvernele străine utilizează moneda euro pentru a **emite titluri de creanțe**; până la sfârșitul anului 2017, peste 20 % din emisiunile de titluri de creanțe de pe piețele internaționale au fost exprimate în euro;
- moneda euro a devenit o monedă acceptată pe scară largă pentru **plățile internaționale**; aproximativ 36 % din valoarea tranzacțiilor internaționale a fost facturată sau decontată în euro în 2017, comparativ cu circa 40 % pentru dolarul american;
- **aproximativ 60 de țări⁶ din întreaga lume utilizează în prezent sau vor utiliza în viitor moneda euro sau își vor lega moneda națională de aceasta.** Euro este principala monedă de referință pentru majoritatea țărilor din Spațiul Economic European, pentru țările vecine mai mici și pentru 14 țări din zona africană a francului – CFA⁷. Adoptarea monedei euro de către alte state membre ale Uniunii Europene – o obligație impusă prin tratat (cu excepția Danemarcei și a Regatului Unit) – va contribui la creșterea importanței monedei unice.

Cu toate acestea, utilizarea la scară internațională a monedei euro nu a revenit încă la situația în care se afla înaintea crizei financiare⁸. De exemplu, volumul emisiunilor de titluri de creanțe externe, exprimate în euro, a atins un nivel-record de 40 % înainte de criză (în 2007), iar în prezent se situează la puțin peste 20 %, ceea ce corespunde unui nivel similar celui din 1999.

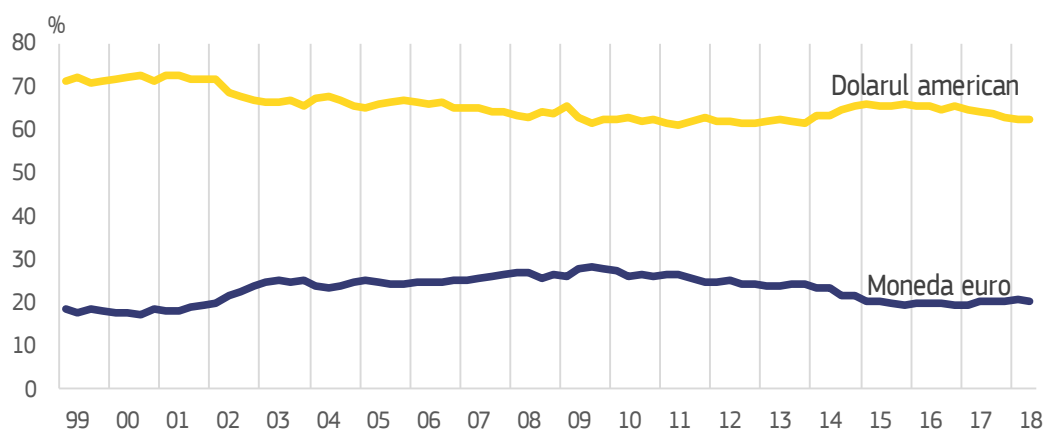
⁵ Pentru istoria monedei euro (inclusiv mecanismul „șarpele în tunel” și mecanismul cursului de schimb – MCS), a se vedea: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/euro/history-euro/history-euro_en

⁶ Inclusiv teritoriile dependente.

⁷ Francul CFA denumeste două monede utilizate în unele părți din anumite țări din Africa de Vest și Africa Centrală, care sunt garantate de Trezoreria Franței și sunt ancorate la moneda euro.

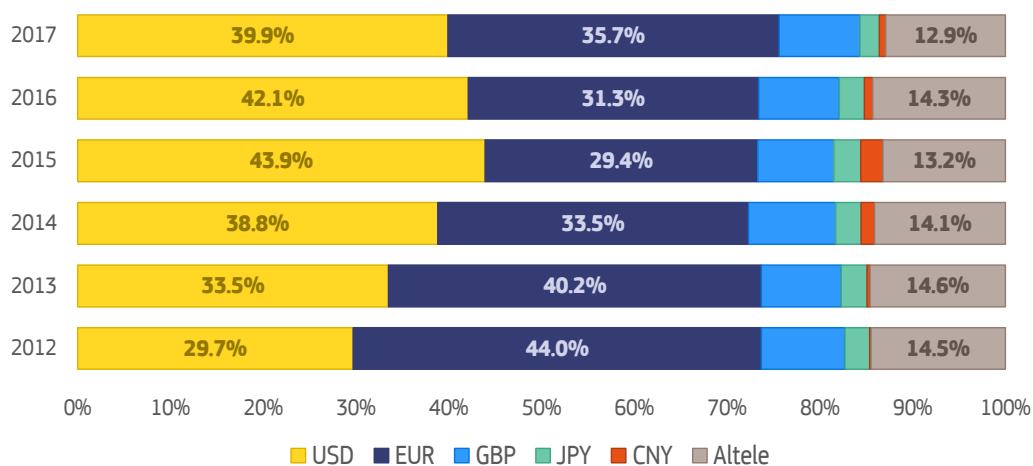
⁸ Banca Centrală Europeană – Rolul internațional al monedei euro, iunie 2018.
<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire201806.en.pdf>

Graficul 1: Componenta pe monede a rezervelor mondiale de valută

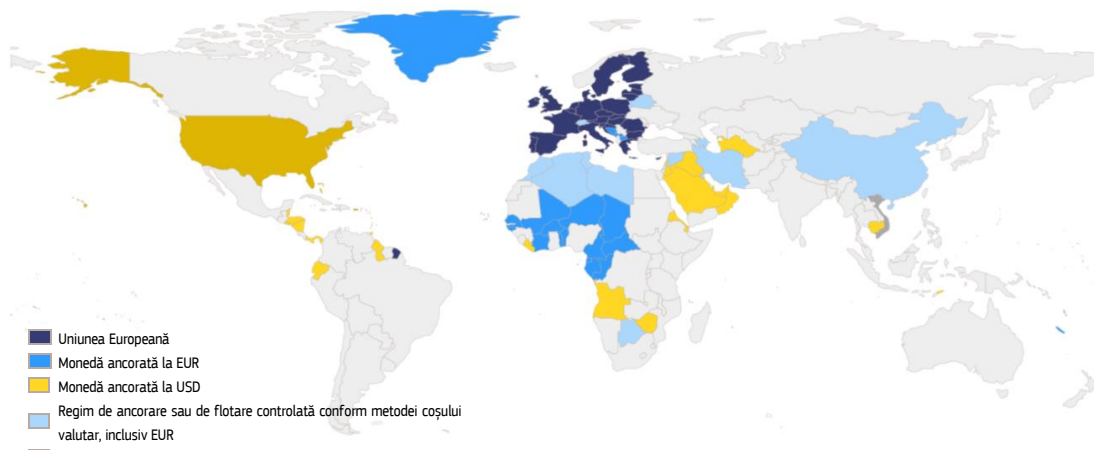
Sursă: Calcule efectuate de Comisie pe baza FMI

Graficul 2: Componenta pe monede a plăților la nivel mondial

Sursă: SWIFT

Graficul 3: Țările care utilizează moneda euro sau care își leagă moneda națională de euro

Sursă: Date bazate pe FMI și BCE

În urma crizei, Europa a luat măsuri ferme pentru a face ca moneda euro să devină din ce în ce mai mult o sursă de protecție și de capacitate economică. Întemeindu-se pe viziunea prezentată în [Raportul celor cinci președinți](#)⁹ din iunie 2015 și elaborată ulterior în documentele de reflecție referitoare la [aprofundarea uniunii economice și monetare](#)¹⁰ și la [viitorul finanțelor UE](#)¹¹, publicate în primăvara anului 2017, Comisia a stabilit o foaie de parcurs pentru aprofundarea uniunii economice și monetare¹². Consolidarea rolului internațional al monedei euro reprezintă urmarea logică și o nouă frontieră în această agendă globală, care a fost elaborată în ultimii patru ani. Această problemă nu reprezintă o noutate: rolul internațional al monedei euro a făcut obiectul unor discuții încă de la crearea sa, însă acum este momentul cel mai prielnic pentru a avansa în această direcție.

Grație consolidării în continuare a uniunii economice și monetare a Europei, există posibilitatea ca moneda euro să își dezvolte și mai mult rolul global și să își realizeze pe deplin potențialul, reflectând ponderea politică, economică și financiară a zonei euro. Moneda aleasă de cetățeni, întreprinderi și piețe din întreaga lume nu este statică și depinde de considerente istorice, de considerații legate de lichidități și de opțiuni de politică. Rolul internațional al monedelor naționale s-a modificat de-a lungul ultimelor secole, dolarul american devenind principala monedă internațională numai după cel de al Doilea Război Mondial, ca urmare a puterii economice, a dezvoltării sistemului financiar și a stabilității Statelor Unite ale Americii.

Recentele tendințe globale, apariția unor noi puteri economice, alături de dezvoltarea de noi tehnologii, sprijină tranziția potențială către un sistem mai diversificat, multipolar, alcătuit din mai multe monede globale. De exemplu, chiar dacă moneda chineză, renminbi, nu este încă o monedă internațională care ar putea pune sub semnul întrebării poziția dolarului sau chiar a monedei euro, utilizarea pe plan internațional a renminbi este un element important al agendei de reformă desfășurate în China. Acest lucru este întărit de creșterea capacității importatorilor și a exportatorilor chinezi de a efectua și de a accepta plăți în moneda lor națională. În același timp, recente acțiuni unilaterale extrateritoriale întreprinse de unele jurisdicții din țări terțe, cum este cazul sancțiunilor reinstituite împotriva Iranului¹³, alături de provocările recente cu care se confruntă guvernarea bazată pe norme și schimburile comerciale la nivel internațional, reprezintă un semnal de alarmă în ceea ce privește suveranitatea economică și monetară a Europei.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_ro

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-deepening-economic-and-monetary-union_ro

¹¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_ro

¹² https://ec.europa.eu/commission/publications/completing-europes-economic-and-monetary-union-factsheets_en

¹³ La 8 mai 2018, Statele Unite au decis să se retragă din Planul comun de acțiune cuprinzător și să reinstituească, unilateral, toate sancțiunile care fuseseră ridicate anterior împotriva Iranului; acest demers de reinstituire a sancțiunilor a intrat în vigoare în două etape, la 7 august și la 5 noiembrie. Uniunea Europeană și-a reafirmat angajamentul față de acordul nuclear și a luat o serie de măsuri pentru a menține legăturile economice cu Iranul, inclusiv activarea legii privind blocarea, care urmărește să atenueze efectele extrateritoriale ale sancțiunilor impuse de SUA asupra întreprinderilor din UE.

2. ARGUMENTE ÎN FAVOAREA CONSOLIDĂRII ROLULUI INTERNAȚIONAL AL MONEDEI EURO

Consolidarea rolului internațional al monedei euro ar trebui să fie concepută ca făcând parte din angajamentul mai amplu al Europei față de o economie globală deschisă, multilaterală și bazată pe norme. Aceasta ar contribui la îmbunătățirea rezilienței sistemului financiar internațional, oferindu-le operatorilor de piață din întreaga lume mai multe opțiuni și reducând vulnerabilitatea economiei internaționale în fața șocurilor legate de dependența puternică a multor sectoare față de o monedă unică.

În același timp, consolidarea rolului internațional al monedei euro poate aduce beneficii tangibile „în interiorul UE”: aceasta i-ar permite Uniunii Europene să intensifice protecția cetățenilor și a întreprinderilor sale, să își afirme valorile și să își promoveze interesele în modelarea afacerilor globale conform unui multilateralism bazat pe norme. În special, moneda euro ar trebui să continue să faciliteze și să extindă agenda comercială responsabilă a Europei, permițându-le astfel întreprinderilor europene să comercializeze, fără perturbări, bunuri sau produse în întreaga lume, în beneficiul economiei Europei, garantând, totodată, modelul social și de reglementare european în interiorul UE.

Decizia de a utiliza o anumită monedă este, în cele din urmă, luată de către participanții pe piață și există motive întemeiate pentru care actorii economici ar putea dori să investească și să restricționeze utilizarea unor monede diferite. Obiectivul nu este acela de a interveni în libertatea comercială sau de a limita posibilitățile de alegere, ci mai degrabă de a extinde opțiunile aflate la dispoziția participanților pe piață, asigurând faptul că moneda euro reprezintă o alternativă puternică și fiabilă din toate punctele de vedere relevante.

CASETA 1: Avantajele derivate din intensificarea utilizării pe plan internațional a monedei euro

O utilizare globală pe scară mai largă a monedei euro poate fi benefică din mai multe puncte de vedere:

- **Reducerea costurilor și a riscurilor pe care le implică schimburile comerciale internaționale pentru întreprinderile europene.** Tranzacționarea în euro, mai degrabă decât într-o monedă străină, va elimina riscul valutar și alte costuri conexe, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii europene.
- **Opțiuni suplimentare pentru participanții pe piață din întreaga lume.**
- **Rate ale dobânzii mai mici plătite de gospodăriile, întreprinderile și statele membre europene.** O monedă euro mai atractivă – ca o rezervă sigură de valoare – reduce rata dobânzii (sau rata de rentabilitate) solicitată de către investitori.
- **Un acces mai fiabil la finanțare pentru întreprinderile și guvernele europene,** chiar în perioade caracterizate de o instabilitate financiară externă, pe măsură ce piețele financiare europene ar deveni mai profunde, mai lichide și mai integrate.
- **O mai mare autonomie a consumatorilor și a întreprinderilor europene,** ceea ce le va permite să efectueze sau să primească plăți pentru schimburile lor comerciale internaționale și să se autofinanțeze cu expunere redusă la acțiuni în justiție întreprinse de jurisdicții ale țărilor terțe, cum ar fi sancțiunile extrateritoriale.

- **O mai bună reziliență a sistemului financiar internațional și a economiei,** reducând vulnerabilitatea acestora la șocurile aplicate pe cursul de schimb.

Beneficiile asociate utilizării mai extinse a unei monede internaționale vin alături de creșterea responsabilității globale, în concordanță cu mandatele respective ale băncilor centrale. Chiar dacă beneficiile derivate din consolidarea rolului internațional al monedei euro sunt mai importante decât eventualele provocări, consecințele acestui demers ar trebui să fie calibrate cu atenție, de exemplu în ceea ce privește balanța de plăți aferentă zonei euro față de cea din restul lumii.

Există încă o serie de factori care frânează consolidarea utilizării monedei euro la nivel internațional și suveranitatea financiară a Europei:

- **Sistemul Bretton Woods a instituit, după cel de al Doilea Război Mondial, dolarul american ca monedă de rezervă globală la nivel internațional,** înlocuind în mod eficace lira sterlină, care fusese principala valută mondială. În paralel, dolarul american a devenit, de asemenea, moneda standard în care se face comerț cu produse de bază și moneda predominantă pentru operațiunile cu instrumente financiare derivate¹⁴. Atunci când o monedă devine standardul în vigoare, efectele sale de rețea îi sporesc atractivitatea, deoarece utilizarea sa pe scară mai largă permite efectuarea unor noi operațiuni financiare complexe cu un grad mai ridicat de lichiditate¹⁵. Acest lucru împiedică apariția unor monede de rezervă alternative.
- **Costul aferent utilizării dolarului american în anumite tranzacții rămâne mai mic decât costul aferent utilizării monedei euro, parțial ca o consecință a rolului dolarului american de monedă-standard în vigoare.** Datorită gradului mai mare de lichiditate a dolarului american, numeroase operațiuni de piață monetară¹⁶ devin mai puțin costisitoare prin utilizarea dolarului ca vehicul valutar în comparație cu utilizarea directă a monedei euro.
- **Moneda euro este o monedă mult mai tânără, iar structurile sale trebuie să fie dezvoltate și completate în continuare.** Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a finaliza arhitectura uniunii economice și monetare, care stă la baza monedei unice.
- **Unele dintre cele mai importante infrastructuri ale pieței financiare globale se axează cu precădere pe alte monede decât euro și/sau sunt situate în afara zonei euro și în afara Uniunii Europene.** Sistemul financiar și piețele financiare internaționale se bazează din ce în ce mai mult pe platforme conectate de tranzacționare, de compensare și de decontare a plăților. Din considerente istorice și ca urmare a unor considerații legate de lichidități, unele dintre aceste platforme se află în afara zonei euro sau sunt operate de societăți din afara Europei și, prin urmare, pot fi expuse într-un grad mai mare influenței țărilor terțe.

Mai multe direcții de politică ar putea stimula atractivitatea monedei euro, ar putea spori ponderea plăților efectuate în euro în sectoare strategice și ar putea consolida în

¹⁴ Instrumente financiare a căror valoare depinde de valoarea altor variabile subiacente.

¹⁵ Mijloace sporite pentru efectuarea de tranzacții, datorită unei piețe mai vaste.

¹⁶ Piețele în care sunt tranzacționate instrumente financiare cu un nivel ridicat de lichiditate și scadențe foarte scurte.

continuare suveranitatea economică și financiară europeană atât în interiorul, cât și în afara UE. Principalele direcții sunt evidențiate mai jos.

3. FINALIZAREA UNIUNII ECONOMICE ȘI MONETARE A EUROPEI, CA FUNDAMENT PENTRU CONSOLIDAREA ROLULUI INTERNAȚIONAL AL MONEDEI EURO

Monedele internaționale trebuie să fie susținute de economii și de sisteme financiare ample, stabile, care să funcționeze eficient și care să fie atractive pentru utilizatorii și investitorii internaționali. În timp ce rolul internațional al monedei euro este determinat în principal de forțele pieței, existența unor politici fiscal-bugetare naționale solide și favorabile creșterii, a unui sector financiar sănătos și respectarea cadrului economic și fiscal al UE oferă baza pentru credibilitatea monedei unice europene și sunt cruciale pentru realizarea acestui obiectiv.

Realizarea unui cadru economic și financiar și mai stabil și mai rezilient poate contribui la creșterea atractivității monedei euro la nivel mondial. Europa ar putea consolida rolul internațional al monedei euro, conferindu-i acesteia un caracter și mai imperios ca mijloc de plată comercială și ca monedă de investiții demnă de încredere. **Aceasta presupune, în primul rând, finalizarea uniunii economice și monetare, a uniunii bancare și a uniunii piețelor de capital pentru a definitiva creșterea economică durabilă și pentru a asigura o mai mare reziliență față de șocurile negative.** În special, grație finalizării uniunii bancare¹⁷, băncile vor deveni mai puternice și mai bine supravegheate, asigurând un sector bancar european și mai rezilient în Europa și sporind încrederea în sectorul financiar al UE și în moneda unică. O uniune aprofundată a piețelor de capital¹⁸ ar conferi o mai mare diversitate și lichiditate piețelor financiare și ar conduce la partajarea, într-un grad mai mare, a riscurilor cu sectorul privat. Acest lucru ar mobiliza, la rândul său, capitalul și l-ar canaliza către mai multe societăți, inclusiv către întreprinderile mici și mijlocii, precum și către proiecte de infrastructură. Existența unor piețe de capital mai profunde și mai integrate le va oferi întreprinderilor mai multe variante de finanțare la costuri mai mici, precum și noi oportunități persoanelor care economisesc și investitorilor, conferind sistemului financiar mai multă reziliență și sporind astfel atractivitatea monedei euro. Utilizarea monedei euro în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului face, de asemenea, obiectul prevenirii și al urmăririi penale în mod eficace.

Comisia a prezentat colegiilor o serie de propuneri-cheie în vederea finalizării uniunii bancare și a instituirii uniunii piețelor de capital, propuneri care nu au făcut încă obiectul adoptării finale. În special, finalizarea mecanismului de protecție aferent Fondului unic de rezoluție (pentru a putea gestiona chiar și o criză bancară de anvergură) și a sistemului european de asigurare a depozitelor (pentru a oferi un grad și mai mare și mai uniform în ceea ce privește asigurarea depozitelor) ar consolida stabilitatea financiară prin reducerea în continuare a expunerii băncilor la datoriile suverane naționale, în timp ce pachetul bancar și pachetul privind creditele neperformante propuse de Comisie ar reduce și mai mult riscurile în sectorul bancar.

¹⁷ Cel de al treilea raport privind progresele înregistrate referitor la reducerea numărului de credite neperformante și la reducerea ulterioară a riscurilor în uniunea bancară – COM (2018) 766 final din 28 noiembrie 2018.

¹⁸ COM(2018) 767 final din 28 noiembrie 2018.

Creșterea rezervei disponibile de active exprimate în euro, cu un rating de credit mai mare, contribuie la dezvoltarea sectorului financiar european și sporește relevanța globală a Regulamentului financiar al UE, precum și a sistemelor de plată din UE. Propunerea Comisiei¹⁹ privind titlurile garantate cu obligațiuni suverane, care urmează să fie emise de sectorul privat, ar reprezenta o posibilitate de a crește volumul disponibil de active exprimate în euro cu un rating mare de credit și cu un nivel ridicat de atractivitate pentru investitorii internaționali. Prin urmare, aceste active ar spori lichiditățile în euro, ceea ce este un aspect important în cazul în care moneda euro este dezavantajată pe piețele mondiale în comparație cu dolarul american.

În contextul pregătirii viitorului cadru financiar multianual al Uniunii²⁰, Comisia a făcut propuneri în vederea consolidării în continuare a performanței și a rezilienței economiilor din zona euro cu ajutorul unor instrumente bugetare specifice, precum și propuneri în sprijinul țărilor din afara zonei euro care doresc să adere la zona euro. Funcția europeană de stabilizare a investițiilor²¹ care a fost propusă ar permite o mai bună absorbție a șocurilor asimetrice în zona euro, ceea ce ar spori, la rândul său, încrederea investitorilor în moneda euro. În paralel, **Programul de sprijin pentru reforme²²** ar trebui să îmbunătățească punerea în aplicare a reformelor structurale, care sunt esențiale pentru a consolida coeziunea și competitivitatea, pentru a spori productivitatea și pentru a promova reziliența structurilor economice și sociale în toate statele membre. Programul de sprijin pentru reforme include un **mecanism de convergență**, cu scopul de a sprijini statele membre din afara zonei euro care se pregătesc să adere la zona euro.

Un rol internațional mai important presupune, de asemenea, o capacitate instituțională adecvată și o reprezentare mai unificată pentru a coordona pozițiile și pentru a se exprima la unison. Valorificând rolul pe care îl joacă deja Banca Centrală Europeană, Eurogrupul și Comisia, care este definit în Tratatul UE, mai multe propuneri ale Comisiei reprezintă noi pași în această direcție. În decembrie 2017, Comisia a prezentat o propunere de înființare a unui Fond Monetar European, care să fie ancorat în cadrul juridic al Uniunii Europene și care să se întemeieze pe structura și guvernanta solide ale Mecanismului european de stabilitate. În plus, propunerea Comisiei²³ de a îmbunătăți reprezentarea externă a zonei euro în cadrul organizațiilor financiare internaționale este menită să contribuie la consolidarea orientării zonei euro pe scena internațională și să se asigure că vocea sa este transmisă cu claritate în întreaga lume. Prin combinarea funcțiilor existente la nivelul UE și prin reunirea unor instrumente de politică strâns corelate, funcția de ministru european al economiei și finanțelor ar contribui la crearea unor noi sinergii, îmbunătățind astfel coerența și eficacitatea globale ale procesului de elaborare a politicilor economice ale UE de-a lungul timpului, inclusiv capacitatea de a se exprima la unison cu privire la chestiuni legate de moneda euro.

4. NOI INIȚIATIVE PENTRU A DEZVOLTA ROLUL INTERNAȚIONAL AL MONEDEI EURO

Prezenta comunicare definește, de asemenea, inițiative menite să dezvolte rolul internațional al monedei euro în trei dimensiuni diferite: în sectorul financiar european

¹⁹ COM(2018) 339 final din 24 mai 2018.

²⁰ COM(2018) 322 final din 2 mai 2018.

²¹ COM(2018) 387 final din 31 mai 2018.

²² COM(2018) 391 final din 31 mai 2018.

²³ COM(2015) 602 final din 21 octombrie 2015.

(pentru a asigura existența unor piețe financiare aprofundate și complete, exprimate în euro), în sectorul financiar internațional (în care consolidarea rolului monedei euro ar fi benefică pentru stabilitatea financiară globală) și în sectoare strategice esențiale, în care moneda euro și-ar putea dezvolta în continuare rolul (de exemplu în domeniul energiei, al produselor de bază și al industriei constructoare de aeronave).

4.1. Măsuri suplimentare pentru a promova un sector financiar european profund

Creșterea atractivității monedei euro va duce la creșterea frecvenței cu care această monedă este utilizată, ceea ce îi va conferi, la rândul său, o atractivitate și mai mare. Acest lucru poate crea o spirală virtuoasă.

Adoptarea unor măsuri suplimentare și mai bine direcționate în cadrul uniunii bancare și a uniunii piețelor de capital sprijină suveranitatea financiară a zonei euro. Piețele și infrastructurile financiare din zona euro joacă un rol hotărâtor în oferirea de oportunități pentru a consolida rolul internațional al monedei euro. Acest lucru se înfăptuiește prin furnizarea de servicii financiare și de posibilități de tranzacție stabile și fiabile. Amploarea și autonomia serviciilor exprimate în euro depind de întrebarea dacă aceste servicii li se par participanților pe piață eficiente din punctul de vedere al costurilor, ușor de utilizat și sigure pentru desfășurarea activităților lor comerciale internaționale și pentru depozitarea rezervelor de valoare în euro. Prin urmare, măsurile care sporesc stabilitatea și lichiditatea și extind gama de servicii financiare exprimate în euro consolidează rolul internațional al monedei euro. În plus, în contextul consolidării rolului jucat de moneda euro, UE ar trebui să continue să facă progrese în ceea ce privește agenda sa de reglementare în domenii precum lupta împotriva spălării banilor²⁴ și a finanțării terorismului²⁵. O supraveghere mai strictă a tranzacțiilor financiare contribuie la securitatea globală, la integritatea sistemului financiar și la creșterea economică durabilă.

Următoarele măsuri specifice nu numai că ar spori atractivitatea monedei euro, ci ar conferi, de asemenea, zonei euro o mai mare reziliență în ceea ce privește influențele externe:

În primul rând, Comisia dorește să extindă utilizarea monedei euro prin consolidarea lichidității și a rezilienței infrastructurilor pieței europene. Urmărind obiectivul general de a reduce riscul sistemic, Regulamentul privind infrastructura pieței europene²⁶ a introdus obligația ca participanții la piață să compenseze²⁷ anumite contracte financiare (de exemplu, contractele cu instrumente financiare derivate tranzacționate pe piețe nereglementate, cum ar fi instrumentele financiare derivate ce furnizează o asigurare împotriva variațiilor ratei dobânzii) prin intermediul unor infrastructuri ale pieței specifice²⁸. Un aspect important este faptul că acest lucru a creat piețe de compensare lichide pentru produsele exprimate în euro care sunt accesibile tuturor contrapărților. Infrastructurile de piață bine dezvoltate pentru compensare le oferă participanților la piață asigurări ușor accesibile și eficiente împotriva viitoarelor variații

²⁴ COM(2018) 645 final din 12 septembrie 2018.

²⁵ COM(2018) 640 final din 12 septembrie 2018.

²⁶ Regulamentul (UE) 2012/648, JO L 201, 27.7.2012, p. 1.

²⁷ Corelarea ordinelor de cumpărare și de vânzare.

²⁸ Contrapărțile centrale de compensare.

ale ratei dobânzii sau ale cursurilor de schimb în ceea ce privește tranzacțiile lor comerciale. Disponibilitatea la scară largă a acestor piețe exprimate în euro va susține, așadar, atractivitatea monedei euro pentru astfel de tranzacții. **Sub rezerva procedurii de determinare prevăzută în regulamentul menționat anterior și a condițiilor stabilite de acesta, pentru a promova soluții de compensare centrală lichide și eficiente, Comisia ar putea extinde domeniul de aplicare al contractelor cu instrumente financiare derivate care fac obiectul obligației de compensare.** Mai mult, Comisia ar putea să ia în considerare extinderea utilizării serviciilor de compensare pentru a cuprinde o gamă mai largă de contrapărți.

În al doilea rând, Comisia urmărește îmbunătățirea în continuare a eficienței piețelor financiare din zona euro, prin asigurarea unui cadru fiabil pentru producerea unei game complete de indici de referință fiabili, bazați pe rata dobânzii²⁹. Participanții pe piață utilizează indicii de referință bazați pe rata dobânzii ca referințe în multe contracte și produse financiare. Regulamentul privind indicii de referință ai UE³⁰ impune o mai mare transparență și fiabilitate a indicilor financiari în UE și în zona euro. **Punerea în aplicare integrală a acestui regulament ar trebui să contribuie, așadar, la creșterea atractivității instrumentelor de tranzacționare și de stabilire a prețurilor exprimate în euro³¹.** Comisia va facilita o mai mare coordonare și cooperare între diferitele segmente ale pieței, precum și între administratorii indicilor de referință, băncile participante, autoritățile naționale competente și Banca Centrală Europeană.

În al treilea rând, Comisia sprijină un sistem de plăți instant, pe deplin integrat în UE, pentru a reduce riscurile și vulnerabilitățile existente în sistemele de plăți de mică valoare și pentru a spori autonomia soluțiilor de plată existente. Cetățenii UE se bazează pe un număr mic de furnizori globali atunci când efectuează plata cu carduri bancare transfrontaliere sau plăți online. Întrucât compensarea chiar a plăților intraeuropene are deseori loc în afara UE, perturbări din motive tehnice, economice și juridice care pot proveni din afara UE expun sistemul de plată de mică valoare la vulnerabilități inutile. În plus, poziția dominantă pe piață a unui număr limitat de sisteme internaționale de carduri ridică semne de întrebare din perspectiva guvernanței, deoarece reduce semnificativ influența prestatorilor de servicii de plată asupra evoluțiilor înregistrate în cea mai mare parte a pieței plăților de mică valoare. O soluție la nivelul UE reprezentată de plățile transfrontaliere instant ar completa sistemele actuale de carduri, reducând riscul unor perturbări externe și conferindu-i UE mai multă eficiență, dar și mai multă autonomie. Introducerea plăților instant în euro oferă, de asemenea, oportunități pentru dezvoltarea unor noi soluții eficiente de plată de mică valoare și în cazul plăților transfrontaliere, care pot aduce beneficii cetățenilor, întreprinderilor și băncilor europene. Standardele la nivelul UE pentru plățile instant în euro au fost deja prevăzute în schema de transfer credit instant SEPA (zona unică de plăți în euro), lansată în noiembrie 2017. În noiembrie 2018, Banca Centrală Europeană a lansat sistemul TARGET de decontare a plăților instant (TIPS) (*TARGET Instant Payment Settlement*),

²⁹ Ratele de referință sunt prevăzute în multe contracte financiare, de exemplu în cele indexate la ratele variabile ale dobânzii, la elementele bilanțiere de valoare, precum și la instrumentele derivate, cum ar fi contractele la termen de tip *forward*, opțiunile și operațiunile „swap”.

³⁰ Regulamentul (UE) 2016/1011, JO L 171, 29.6.2016, p. 1.

³¹ Aceasta s-ar aplica în special piețelor monetare (piețe în care sunt tranzacționate instrumente financiare cu un nivel ridicat de lichiditate și cu scadențe foarte scurte). Participanții pe piață utilizează piața monetară pentru activitatea de împrumut și de creditare pe termen scurt, și anume până la un an.

facilitând plățile transfrontaliere instant în UE. **Comisia va analiza posibilitatea de a lua măsuri în vederea facilitării utilizării transfrontaliere a soluțiilor de plată dezvoltate în statele membre individuale.** Acest lucru va sprijini și mai mult activitatea Comitetului privind plățile de mică valoare în euro (*Euro Retail Payments Board*) (sub auspiciile Băncii Centrale Europene) pentru a asigura interoperabilitatea soluțiilor de plată instant existente. De asemenea, Comisia va colabora cu părțile interesate relevante în vederea asumării unui angajament comun de a asigura o vastă disponibilitate a serviciilor de plată instant pentru clienți, inclusiv pentru plățile transfrontaliere. Cu ocazia revizuirii Directivei privind conturile de plăți, care urmează să fie efectuată în 2019, Comisia va face un bilanț al progreselor realizate.

În al patrulea rând, Comisia va explora posibilitatea de a dezvolta în continuare rolul monedei euro pe piețele de schimb valutar. Tranzacționarea pe piața de schimb valutar are loc prin intermediul așa-numitelor „perechi de valute”, de exemplu moneda euro și dolarul sau moneda euro și yenul japonez. În prezent, dolarul american face parte din toate perechile de valute cele mai lichide (inclusiv din perechea euro/dolar american, care este cea mai lichidă pereche de valută). Tranzacțiile din care fac parte moneda euro și alte valute decât dolarul american trec, de regulă, prin dolarul american (fenomenul „triangulației”). Unul dintre motive este acela că dolarul american este utilizat pe scară largă ca monedă de rezervă globală, fiind susținut de o piață a obligațiunilor suverane extrem de bine dezvoltată și lichidă. Ar fi util să se analizeze motivele care stau la baza situației actuale și să se evalueze dacă lichiditatea pieței pentru anumite perechi de valute din care fac parte moneda euro și alte valute decât dolarul american ar putea fi dezvoltată în continuare. În plus, marii formatori de piață³² joacă un rol esențial pe piețele de schimb valutar, iar băncile din zona euro ar putea să își dezvolte în continuare rolul în astfel de activități de formare a pieței. **Comisia va lansa o consultare ținută cu actorii de pe piața financiară pentru a identifica eventualele obstacole și stimulente în vederea consolidării rolului monedei euro pe piețele de schimb valutar.**

4.2. Inițiative legate de sectorul financiar internațional

Rolul internațional jucat de moneda euro pentru a proteja stabilitatea financiară mondială ar putea fi extins treptat. Cooperarea dintre băncile centrale pentru a proteja stabilitatea financiară contribuie la asigurarea faptului că întreprinderile europene pot efectua tranzacții pretutindeni în lume. Ca urmare a crizei financiare, Banca Centrală Europeană a colaborat cu partenerii săi pentru a menține stabilitatea financiară și pentru a evita eventuale perturbări în economia mondială, de exemplu, prin înființarea, conform mandatului său, a unui număr de linii de swap valutar³³ ca mecanism de protecție a lichidităților străine în cazul apariției unor deprecieri ale pieței. Această practică a fost benefică pentru activitatea de tranzacționare, la nivel mondial, a întreprinderilor europene.

³² O întreprindere care este întotdeauna gata să cumpere sau să vândă un activ financiar la un preț cotelat în mod deschis pe termen lung.

³³ O linie de swap valutar este un acord între două bănci centrale de a face schimb cu monedele lor respective. Prin menținerea accesului la lichidități străine în condiții adverse, liniile de swap conferă o mai mare siguranță afacerilor încheiate cu alte părți ale lumii. În 2011, BCE, alături de Banca Angliei, Banca Canadei, Banca Japoniei, Rezerva Federală și Banca Națională a Elveției, a înființat o rețea de linii de swap care le-a permis băncilor centrale participante să obțină valută una de la alta. În 2013, BCE a instituit un acord de swap valutar cu China.

Pentru a servi drept exemplu, organismele și mecanismele europene ar trebui să fie încurajate să își mărească ponderea datoriei exprimate în euro. Entitățile de la nivel european au emis titluri de creanțe de mai mulți ani, în mare măsură în euro, dar și în valute străine, în special pentru a asigura finanțarea proiectului (Grupul Băncii Europene de Investiții) sau pentru a furniza asistență financiară statelor membre (Fondul european de stabilitate financiară, Mecanismul european de stabilitate). Emisiunile efectuate de aceste organisme de la nivelul UE au atras investitori globali, inclusiv în timpul crizei, și au sporit nivelul activelor de înaltă calitate exprimate în euro.

Europa ar putea să își dezvolte în continuare diplomația economică, prin colaborarea cu partenerii globali pentru a promova utilizarea monedei euro în cazul plăților și ca valută de rezervă. Europa este un actor geopolitic important, care exercită o influență economică la nivel mondial³⁴. Implicarea diplomatică cu partenerii internaționali pentru a încuraja utilizarea monedei euro și a promova poziția Europei cu privire la modul în care ar trebui să se dezvolte arhitectura financiară mondială ar contribui la consolidarea rolului internațional al monedei euro.

Comisia, împreună cu statele membre și cu organismele relevante ale UE, va stabili contacte cu partenerii de la nivel mondial în favoarea unei utilizări pe scară mai largă a monedei euro. Ar putea fi luată în considerare organizarea de misiuni comerciale la nivel înalt în cadrul cărora s-ar sublinia importanța monedei euro pentru delegațiile comerciale. Având în vedere faptul că este posibil ca cele mai recente evoluții în economiile de piață emergente să fi sporit interesul pentru diversificare în ceea ce privește expunerea datoriei exprimate în valută, unele dintre aceste acțiuni s-ar putea concentra asupra creșterii emisiunilor de creanțe străine exprimate în euro.

În sfârșit, Planul de investiții externe³⁵ a fost adoptat în septembrie 2017 cu scopul de a contribui la stimularea investițiilor în țările partenere din Africa și din vecinătatea europeană, inclusiv prin acordarea de asistență tehnică autorităților și întreprinderilor. Asistența tehnică ar putea fi utilizată pentru a îmbunătăți accesul țărilor în curs de dezvoltare la sistemul de plată în euro, de exemplu pentru a se conforma legislației UE în materie de combatere a spălării banilor și pentru a facilita legăturile comerciale.

4.3. Măsuri suplimentare pentru a mări frecvența cu care este utilizată moneda euro în sectoare strategice esențiale: energia, produsele de bază și sectorul transporturilor

În ciuda ponderii semnificative a monedei euro în plățile internaționale, există încă posibilități de extindere a utilizării acesteia în anumite sectoare strategice esențiale. În poziția lor de mari cumpărători și de producători majori, întreprinderile europene fac în continuare tranzacții comerciale în dolari americani pe principalele piețe strategice, recurgând adesea la dolarul american chiar în tranzacțiile dintre ele. Acest

³⁴ De exemplu, Uniunea Europeană și statele sale membre continuă să fie cel mai mare furnizor de asistență oficială pentru dezvoltare din lume, însumând 75,7 miliarde EUR în 2017. În contextul Planului de investiții externe, contribuția inițială a UE de 4,1 miliarde EUR ar trebui să mobilizeze investiții în valoare de 44 de miliarde EUR. În următoarea perioadă de programare, UE ar putea oferi sprijin financiar țărilor terțe, în valoare totală de 123 de miliarde EUR în țările terțe, dacă propunerile Comisiei sunt adoptate.

³⁵ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan/what-eus-external-investment-plan_en

lucru expune întreprinderile la riscuri valutare și politice, cum ar fi sancțiunile internaționale care afectează în mod direct tranzacțiile exprimate în dolari.

În sectorul energetic, peste 80 % din importurile energetice ale Europei sunt evaluate și plătite în dolari americani, chiar dacă produsele importate provin în principal din Rusia, Orientul Mijlociu și Africa, UE fiind cel mai mare importator de energie din lume. Factura anuală a importurilor de energie ale UE s-a situat, în medie, la 300 de miliarde EUR în ultimii 5 ani. Petrolul a reprezentat peste 93 % din volumele tranzacționate în domeniul energiei, sector în care, în prezent, toate contractele sunt exprimate în dolari americani. Pentru gazele naturale, aproximativ 70 % din importurile UE sunt efectuate în dolari americani. Contractele de furnizare de gaze tranzacționate pe platformele de comercializare a gazelor ale UE sunt exprimate în euro.

În cazul piețelor materiilor prime (metale și minerale) și al piețelor produselor alimentare, situația este similară. Europa consumă aproximativ 10 % din materiile prime globale și este un importator major. Cu toate acestea, majoritatea materiilor prime sunt tranzacționate la nivel mondial în dolari americani. Aceasta se aplică și în cazul piețelor produselor alimentare foarte standardizate, cum ar fi cerealele, semințele oleaginoase și zahărul. Europa este un exportator important de grâu comun, de zahăr și de ulei de măsline, însă utilizarea monedei euro se limitează, în principal, la schimburile comerciale în interiorul UE.

De exemplu, în sectorul transporturilor, un studiu recent³⁶ constată că aproape toate facturile aferente sectorului producției de aeronave sunt emise în dolari americani, chiar în interiorul zonei euro. Mai mult de jumătate din veniturile Airbus sunt exprimate în dolari americani, aproximativ 60 % din această expunere la riscul valutar fiind „acoperită în mod natural”³⁷ de costuri exprimate în dolari americani. Restul costurilor sunt exprimate, în principal, în euro.

Există mai mulți factori care explică utilizarea marginală a monedei euro în sectoarele-cheie menționate, inclusiv inerția istorică, efectele de rețea și considerentele legate de lichiditate. De exemplu, există o lipsă a indicilor de referință exprimați în euro pentru comerțul internațional cu petrol și cu produse de bază³⁸. Piețele produselor de bază au fost dominate de dolarul american ca urmare a dezvoltării mai timpurii a burselor din Chicago și New York. În ceea ce privește industria constructoare de aeronave, prețurile combustibilului cotate în dolari influențează moneda utilizată în întregul lanț valoric. În plus, piața aeronavelor, inclusiv asigurarea și întreținerea acestora, este o piață globală care nu permite diferențierea prețurilor pe criterii regionale.

³⁶ Studiul JRC: <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96913/lbna27754enn.pdf>

³⁷ O acoperire naturală echivalează cu reducerea riscului de către instituțiile care sunt expuse unor mari fluctuații ale ratelor de schimb valutar prin exploatarea procedurilor lor obișnuite de funcționare. Aceasta poate include primirea veniturilor în altă țară și în altă monedă, precum și suportarea cheltuielilor în aceeași monedă.

³⁸ În sectorul petrolului, primii indici ai prețurilor pentru piața fizică au fost elaborați la sfârșitul anilor '80 de către marile companii petroliere și de către marile agenții de raportare a prețurilor care utilizau dolarul american pentru a facilita tranzacțiile și comparațiile pe plan global între diferitele varietăți de țiței.

Comisia intenționează să prezinte în lunile următoare mai multe inițiative specifice în sectoare strategice:

- **O recomandare a Comisiei este adoptată astăzi pentru a promova utilizarea mai largă a monedei euro în cadrul acordurilor și al tranzacțiilor internaționale în domeniul energiei.** Comisia recomandă ca moneda euro să fie utilizată pentru contractele încheiate în cadrul acordurilor energetice interguvernamentale dintre statele membre și țările terțe. Se recomandă, de asemenea, utilizarea mai largă a monedei euro în tranzacțiile cu impact energetic de către participanții și întreprinderile de pe piața europeană care oferă servicii financiare. În plus, **Comisia va lansa o consultare și va invita părțile interesate să își exprime opiniile cu privire la potențialul pieței pentru utilizarea pe scară mai largă a unor tranzacții exprimate în euro în domeniul petrolului, al produselor rafinate și al gazelor.** În special, consultarea va colecta opinii cu privire la necesitatea încheierii de contracte de referință exprimate în euro în domeniul țițeiului brut și va consolida contractele în domeniul produselor rafinate. De asemenea, consultarea va colecta punctele de vedere ale părților interesate cu privire la extinderea utilizării contractelor de furnizare de gaze exprimate în euro.
- **În sectorul materiilor prime (metale și minerale) și al produselor alimentare, Comisia va lansa o amplă consultare cu părțile interesate, cu scopul de a identifica modalități de sporire a tranzacțiilor în euro, în special în contextul tranzacțiilor la bursele situate în Europa și al tranzacțiilor directe între întreprinderile europene.** O reuniune generală europeană la nivel înalt privind materiile prime este planificată să aibă loc în anul 2020 pentru a continua discuțiile cu principalii actori. În plus, Comisia va continua să aplice o politică agricolă comună, orientată către piață, care să permită dezvoltarea în continuare a comerțului internațional cu produse agricole. Comisia va încuraja, de asemenea, recurgerea la piețele la termen și la contractele în euro (de exemplu, prin acțiuni de sensibilizare și de formare) și va promova o transparență sporită a pieței pentru produsele agricole și alimentare în euro³⁹.
- **Va fi lansată o consultare pentru a analiza posibilele acțiuni menite să promoveze utilizarea monedei euro de către producătorii din sectorul transporturilor (sectorul aeronavelor, sectorul maritim și cel feroviar).** Consultarea va aborda mai detaliat motivele pentru care moneda euro nu este folosită în multe dintre cele mai relevante tranzacții internaționale și va contribui la identificarea condițiilor care ar permite promovarea monedei euro în tranzacțiile încheiate cu întreprinderile europene.

Comisia va aborda aceste diverse direcții de lucru în paralel și va prezenta un raport, până în vara anului 2019, cu privire la progresele înregistrate în acest sens.

³⁹ Un număr tot mai mare de referințe de prețuri exprimate în euro sunt publicate acum prin intermediul observatoarelor aferente pieței UE, din momentul în care au fost instituite în 2014 (în timp ce, în trecut, majoritatea informațiilor de care dispuneau comercianții erau exprimate în dolari americani). Acest lucru va fi consolidat în continuare grație propunerii care vizează asigurarea unei mai mari transparențe a pieței, propunere care ar trebui să fie adoptată în 2019.

5. CONCLUZIE

Întemeindu-se pe Foaia de parcurs privind finalizarea uniunii economice și monetare a Europei, există posibilitatea ca moneda euro să își dezvolte și mai mult rolul la nivel mondial, astfel încât să corespundă, în mai mare măsură, ponderii politice, economice și financiare a zonei euro. Acest lucru va permite UE să își protejeze mai bine cetățenii și întreprinderile, să își apere valorile și să își promoveze interesele. De asemenea, aceasta va reduce vulnerabilitatea economiei internaționale în fața șocurilor legate de o singură monedă dominantă și va sprijini o ordine politică și economică internațională echilibrată și bazată pe norme.

Comisia invită liderii UE să discute despre rolul internațional al monedei euro în cadrul Consiliului European și al reuniunii la nivel înalt a zonei euro, care vor avea loc în luna decembrie, ca parte a dezbaterii privind finalizarea uniunii economice și monetare a Europei. Consolidarea rolului internațional al monedei euro va necesita consolidarea suplimentară a structurilor uniunii economice și monetare, inclusiv prin adoptarea tuturor propunerilor pendinte privind finalizarea uniunii bancare, precum și prin realizarea de progrese decisive privind uniunea piețelor de capital.

În plus, Comisia va urmări în continuare inițiativele specifice prezentate mai sus și încurajează toți actorii și toate părțile interesate relevante să își asume un rol activ în acest proces.